

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep

0030 OSLO

Sendt pr. e-post til: postmottak@fin.dep.no

Deres ref.

Vår ref.
Sak nr: 12/1339-2
Saksbehandler: Morten Grandal
Dir.tlf: 466 28 001

Dato:
27.09.2012

Høringsuttalelse - NOU 2012: 13 Pensjonslovene og folketrygdreformen II (utredning nr. 26 fra Banklovkommissjonen)

Jeg viser til Finansdepartementets høringsbrev av 29. juni 2012 angående ovennevnte NOU, med utkast til ny lov om kollektiv tjenstepensjonsforsikring (heretter benevnt tjenstepensjonsloven). Høringsfristen er 1. oktober 2012.

Jeg vil her kun kommentere forslaget om individuell investeringsportefølje (§ 5-5) og pensjonsbevis med investeringsvalg (§ 6-10).

Som kjent er det Finanstilsynet som fører tilsyn med foretakspensjonsordninger og innskuddspensjonsordninger, jf. foretakspensjonsloven § 2-7 og innskuddspensjonsloven § 2-9, jf. også tjenstepensjonsloven § 2-7, mens Forbrukerombudet fører tilsyn med at de næringsdrivendes markedsføring og avtalevilkår i forbrukerforhold ikke er i strid med markedsføringsloven (mfl.), jf. mfl. § 34. Tilsynet etter markedsføringsloven er bransjenøytralt, og supplerer annen lovgivning, herunder finanslovgivning.

Etter utkastet til tjenstepensjonsloven § 5-5 kan det avtales en individuell investeringsportefølje. Kontohaveren bærer da risikoen for at verdien av investeringsporteføljen blir redusert, og nullgarantien etter § 2-3 (2) gjelder ikke. (Imidlertid kan det avtales avkastningsgaranti etter § 5-8.) I NOU'en på s. 153 heter det at § 5-5 i hovedsak er utformet med utgangspunkt i innskuddspensjonsloven § 3-3, jf. også foretakspensjonsloven § 11-2.

Videre kan det etter utkastet til tjenstepensjonsloven § 6-10 avtales pensjonsbevis med investeringsvalg. Innehaveren bærer da risikoen for at verdien av investeringsporteføljen blir redusert, og nullgarantien gjelder ikke, jf. § 2-3 (2), jf. § 6-8 (5). Det er inntatt regler om opplysningsplikt og rådgivningsplikt i § 6-10 (6) og (7). I NOU'en på s. 226 heter det at § 6-10 svarer innholdsmessig til de regler Banklovkommissjonen nylig har foreslått for fripolise med investeringsvalg, jf. forslaget til foretakspensjonsloven § 4-7a.

I forslaget til foretakspensjonsloven § 4-7a er det gitt regler om opplysningsplikt og rådgivning ved inngåelse av fripoliser med investeringsvalg. Jeg viser til min høringsuttalelse til Finansdepartementet av 24. april 2012, hvor jeg kommenterte disse reglene, og hvor jeg påpekte at de foreslåtte reglene om opplysningsplikt og rådgivning etter mitt syn ikke gikk tilstrekkelig langt. Individuelt investeringsvalg medfører at risikoen for forbrukere som velger en slik løsning øker. Dersom det ikke oppnås positiv avkastning, vil pensjonskapitalen reduseres. Alderspensjon utgjør en viktig økonomisk verdi for den enkelte forbruker, og det er svært viktig at pensjonsinnretningene har en klar plikt til å gi god rådgivning før det inngås pensjonsavtale som innebærer avkastningsrisiko. Jeg hitsetter følgende fra min ovenfor nevnte høringsuttalelse:

«Det er strenge krav til rådgivning på andre sammenlignbare områder, f. eks. i verdipapirhandelloven, som implementerer Mifid-direktivet, og i finansavtaleloven kap. 3 om kredittavtaler (som jeg fører tilsyn med). Det er etter mitt syn naturlig å se hen til hvilke rådgivningskrav som stilles på sammenlignbare områder. Når det gjelder finansavtaleloven kap. 3 og lovreguleringer på kredittområde, nevner jeg her:

- opplysningsplikt ved markedsføring av kredittavtale (fil. § 46)*
- opplysningsplikt forut for avtaleinngåelse (SEF-skjema) (fil § 46a)*
- plikt til å gi fyllestgjørende forklaringer (fil. § 46c), og*
- frarådingsplikt (fil. § 47).*

Jeg nevner her at fyllestgjørende forklaring etter § 46c skal gis forbrukeren før avtale inngås, slik at forbrukeren er i stand til å vurdere om den foreslåtte kredittavtalen passer til hans eller hennes behov og finansielle situasjon.

Når det gjelder Mifid-direktivet, nevner jeg her:

- at relevante opplysninger skal gis en i en forståelig form slik at kunden i rimelig grad er i stand til å forstå arten av og risikoen knyttet til investeringstjenesten, og være i stand til å fatte en informert investeringsbeslutning (vphl. § 10-11 (2))*
- kravet til egnethetstest/hensiktsmessighetstest (vphl. § 10-11 (4) og (5))*

Mifid-direktivet er ikke nevnt i forslaget, og jeg antar at det er fordi dette ikke er direkte relevant for foretakspensjon. Men det vil likevel etter mitt syn være mange av de samme hensyn som kommer inn, fordi forbrukerne skal foreta et investeringsvalg. Forbrukerne bør derfor gis en noe tilsvarende beskyttelse.»

Jeg hitsetter også siste avsnitt fra den nevnte høringsuttalelsen:

«Det er positivt at forslaget har særlige regler om opplysnings- og rådgivningsplikt, men forslaget går imidlertid etter mitt syn ikke tilstrekkelig langt. Det bør derfor vurderes å innta en plikt for pensjonsinnretningen til å kartlegge fripoliseinnehaverens behov og ønske om risiko før avtale inngås, slik at fripoliseinnehaveren settes i stand til å fatte en informert investeringsbeslutning. Videre bør det vurderes å innføres en plikt til å gi

fyllestgjørende forklaring al av fil. § 46c. I tillegg bør det vurderes å innføres en frarådingsplikt al av fil. § 47.»

Etter mitt syn bør det vurderes om tilsvarende regler om opplysnings- og rådgivningsplikt bør inntas i tjenstepensjonsloven, både for individuell investeringsportefølje (§ 5-5) og pensjonsbevis med investeringsvalg (§ 6-10). Det bør altså vurderes følgende regler:

- en plikt for pensjonsinnretningen til å kartlegge arbeidstakerens behov og ønske om avkastningsrisiko før avtale inngås, slik at arbeidstakeren settes i stand til å fatte en informert beslutning.
- en plikt for pensjonsinnretningen til å gi fyllestgjørende forklaring etter modell av fil. § 46 c.
- en frarådingsplikt for pensjonsinnretningen etter modell av fil. § 47.

Videre bør det vurderes om det i forarbeidene til tjenstepensjonsloven skal gis en nærmere beskrivelse av hva som konkret ligger i opplysnings- og rådgivningsplikten, og hvilke konsekvenser det får dersom plikten eventuelt misligholdes. I tillegg kan det vurderes om det i § 2-8 (Informasjon til arbeidstakerne) også bør gis kortfattet informasjon om risikoen ved individuelt investeringsvalg.

Med vennlig hilsen

Gry Nergård
forbrukerombud

